

ПЕРША ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА З ОСНОВАМИ БЖД

Частина 1

ПЕРША ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА ПРИ НС

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ХІМІЇ ТА ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА ФАРМАКОЛОГІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ

ПЕРША ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА З ОСНОВАМИ БЖД

Частина 1

ПЕРША ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА ПРИ НС

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для проведення практичних занять з курсу

ОДЕСА
ОНУ
2023

УДК 614.8
П26

Укладачі:

О. В. Устянська, кандидат біологічних наук, доцент кафедри фармакології та технології ліків;

І. М. Радаєва, кандидат біологічних наук, доцент кафедри фармакології та технології ліків.

Рецензенти:

І. П. Анненкова, доктор педагогічних наук, професор кафедри неорганічної хімії та хімічної освіти ОНУ імені І. І. Мечникова;

О. І. Александрова, кандидат біологічних наук, доцент кафедри фармакології та технології ліків ОНУ імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою факультету
хімії та фармації ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 8 від 12.05.2023 р.*

П26 **Перша** долікарська допомога з основами БЖД. Частина 1.
Перша долікарська допомога при НС [Електронний ресурс] :
електрон. метод. вказівки для проведення практичних занять з
курсу / уклад.: О. В. Устянська, І. М. Радаєва. – Одеса : Одес.
нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. – 37 с. – 1,1 МБ.

*Методичні вказівки для проведення практичних занять з курсу
«Перша долікарська допомога з основами БЖД» призначені для засво-
єння здобувачами вищої освіти теоретичних та практичних знань з на-
дання першої долікарської допомоги при різних надзвичайних ситуаціях,
невідкладних станах та проведення профілактично-оздоровчої роботи з
питань безпеки життєдіяльності для збереження власного здоров'я та
життя і здоров'я найближчого оточення.*

УДК 614.8

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Перша долікарська допомога (ПДД) при невідкладних станах, що виникають у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій	5
Заняття 1. Алгоритм надання першої долікарської допомоги. Невідкладні стани при хірургічних та соматичних захворюваннях	5
Заняття 2. Отруєння. Укуси отруйних тварин. Алгоритм надання першої долікарської допомоги	9
Заняття 3. Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають при нещасних випадках	12
Заняття 4. Життєдіяльність людини, принципи і проблеми її забезпечення. Ризик, як кількісна оцінка небезпеки	18
Заняття 5. Небезпеки, що ведуть до надзвичайних ситуацій, заходи зниження їх наслідків	19
Тестові питання до заліку дисципліни «Перша долікарська допомога з основами БЖД» (І частина)	22
Література	33
Додатки	34

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Перша долікарська допомога з основами БЖД» є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук з біології, фізики, хімії, соціології, психології, екології, філософії тощо і дозволяє студенту вирішувати завдання за певною спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та усунення їх негативних наслідків.

Життєдіяльність людини здійснюється у складному, перевантаженому технічними засобами середовищі проживання.

Це середовище насичене численними шкідливими факторами, які становлять серйозну потенційну або реальну небезпеку для здоров'я та життя людей.

Такі сучасні умови як глобалізація розвитку світової економіки, ускладнення, інтенсифікація та збільшення напруженості професійної творчої діяльності, призводить до зростання суспільно-виробничого значення стану здоров'я кожної людини.

Здоров'я стає пріоритетною соціальною цінністю.

На сьогоднішній день однією з важливих медичних та соціальних проблем є раптова смерть. За даними ВООЗ зараз щотижня раптово помирає тридцять людей з мільйона жителів планети. В основі такої статистики лежать насамперед травми і так званий «синдром раптової смерті».

При травмах та клінічній смерті надання першої допомоги, включаючи проведення серцево-легеневої реанімації, у ряді випадків здатне зберегти життя та здоров'я постраждалих.

Більшість заходів першої допомоги має виконуватися негайно, оскільки зупинка дихання та серцевої діяльності, а також крововтрата швидко призводять до виражених порушень в організмі та загибелі потерпілого або на місці події, або надалі від пізніх ускладнень. На жаль, жодна система організації медичної допомоги на догоспітальному етапі не може забезпечити миттєве прибуття машини швидкої медичної допомоги на місце події.

Тому вивчення дисципліни «Перша долікарська допомога з основами БЖД» є вкрай важливим і допомагає надалі зберігати життя, і здоров'я більшості постраждалих із подальшим поверненням їх у нормальне життя.

**Перша долікарська допомога при невідкладних станах,
що виникають у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій**

**Заняття 1. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.
Невідкладні стани при хірургічних та соматичних захворюваннях**

Ціль заняття: формування професійних знань про першу долікарську допомогу при невідкладних станах, що виникають у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке гострий апендицит?
2. Клінічна картина гострого апендициту.
3. Симптом Розинга.
4. Симптом Образцова.
5. Симптом Ситковського.
6. Симптом Бартом'є-Михельсона.
7. Перша долікарська допомога при гострому апендициті.
8. Що таке гострий холецистит?
9. Клінічна картина гострого холециститу.
10. Симптом Ортнера.
11. Симптом Кера.
12. Симптом Мерфи.
13. Перша долікарська допомога при гострому холециститі.
14. Що таке кишкова непрохідність?
15. Види кишкової непрохідності.
16. Клінічна картина кишкової непрохідності.
17. Перша долікарська допомога при кишкової непрохідності.
18. Що таке перитоніт?

19. Причини виникнення перитоніту.
20. Стадії перитоніту.
21. Перша долікарська допомога при перитоніті.
22. Причини виникнення сонячного удару.
23. Перша долікарська допомога при сонячному ударі.
24. Причини виникнення теплового удару.
25. Перша долікарська допомога при тепловому ударі.
26. Причини виникнення судомного синдрому.
27. Що таке колапс?
28. Причини виникнення колапсу.
29. Клінічні прояви колапсу.
30. Діагностика колапсу.
31. Перша долікарська допомога при колапсі.
32. Причини непритомності.
33. Розвиток непритомності.
34. Перша долікарська допомога при непритомності.
35. Що таке інсульт.
36. Клінічні прояви інсульту.
37. Різниця між геморагічним та ішемічним інсультом.
38. Перша долікарська допомога при інсульті.
39. Основні симптоми серцевої астми.
40. Перша долікарська допомога при серцевій астмі.
41. Етіологія та патогенез набряку легень.
42. Кардіогенний набряк легень.
43. Некардіогенний набряк легень.
44. Клінічні прояви набряку легень.
45. Перша долікарська допомога при набряку легень.
46. Що таке інфаркт міокарду?
47. Симптоми та діагностика інфаркту міокарда.
48. Які симптоми передують розвитку інфаркту міокарда?
49. Стадії розвитку інфаркту міокарда.
50. Класифікація інфаркту міокарда.
51. Причини, ускладнення та діагностика інфаркту міокарда.

52. Перша долікарська допомога при інфаркті міокарда.
53. Що таке стенокардія?
54. Класифікація стенокардії.
55. Етіологія та патогенез стенокардії.
56. Перебіг стенокардії.
57. Діагностика та перша долікарська допомога при стенокардії.
58. Що таке гостра дихальна недостатність?
59. Класифікація гострої дихальної недостатності.
60. Форми гострої дихальної недостатності.
61. Ступені гострої дихальної недостатності.
62. Виникнення та перебіг гострої дихальної недостатності.
63. Причини звуження бронхів.
64. Перша долікарська допомога при гострої дихальної недостатності.

Дайте правильну відповідь

1. Складіть у правильній послідовності алгоритм надання ПДД хворому з нападом стабільної стенокардії:

- A. Викликати швидку медичну допомогу
- B. Забезпечити спокій хворому, прийняти W-подібне положення (напівсидячи)
- C. Ослабити здавлюючий одяг
- D. Дати таблетку нітрогліцерину або спрею сублінгвально
- E. З метою заспокоєння дати хворому корвалол або валокордин 30–40 крапель на прийом

2. Для купірування больового синдрому при інфаркті міокарда застосовують:

- A. Нейролептаналгезію (фентаніл з дроперідолом)
- B. Налбуфін
- C. Нітрогліцерин
- D. Морфін
- E. Анаприлін

Оберіть декілька правильних відповідей

1. З метою профілактики тромбоемболічних ускладнень при інфаркті міокарда застосовують:

- A. Нейролептаналгезію (фентаніл з дроперідолом)
- B. Ацетилсаліцилову кислоту
- C. Нітрогліцерин
- D. Метопролол
- E. Клопідогрель

2. Виберіть заходи ПДД при інсульті:

- A. Забезпечити спокій хворому
- B. Зняти одяг, що стискає
- C. Забезпечити прохідність дихальних шляхів, очистити ротову порожнину від блювотних мас
- D. Ввести внутрішньом'язово 6–8 ОД інсуліну
- E. Викликати швидку медичну допомогу та транспортувати хворого до лікувального закладу

3. При якому захворюванні розвивається вогнище некрозу в міокарді:

- A. Стабільна стенокардія
- B. Гіпертонічний криз
- C. Інфаркт міокарда
- D. Епілепсія
- E. Напад бронхіальної астми

4. Поява нападів стискаючих, давлячих болей за грудиною або в передсердній області при фізичному та емоційному навантаженні характерно для:

- A. Стабільної стенокардії
- B. Гіпертонічного кризу
- C. Інфаркту міокарда
- D. Епілепсії
- E. Нападу бронхіальної астми

Заняття 2. Отруєння. Укуси отруйних тварин. Алгоритм надання першої долікарської допомоги

Ціль заняття: формування професійних знань про першу долікарську допомогу при різних видах отруєння та укусах отруйних тварин.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке отруєння?
2. Загальні засади надання першої допомоги при отруєннях.
3. Отруєння барбітуратами. Клінічна картина. Перша долікарська допомога.
4. Отруєння психотропними засобами. Класифікація психотропних засобів. Клінічна картина та перша долікарська допомога.
5. Отруєння алкоголем. Клінічна картина. Перша долікарська допомога.
6. Отруєння фосфорорганічними речовинами. Клінічна картина. Перша долікарська допомога.
7. Отруєння рідинами, що припікають. Клінічна картина та перша долікарська допомога.
8. Отруєння неорганічними кислотами. Клінічна картина та перша долікарська допомога.
9. Отруєння їдкими основами. Клінічна картина та перша долікарська допомога.
10. Отруєння оксидом вуглецю. Клінічна картина та перша долікарська допомога.
11. Отруєння гемолітичною отрутою. Хімічні речовини, що викликають гемоліз. Клінічна картина та перша долікарська допомога.
12. Гострі отруєння рослинними отрутами. Класифікація рослин в залежності від переважного ураження систем організму людини. Клінічна картина та перша долікарська допомога.
13. Отруєння отруйними грибами. Клінічна картина та перша долікарська допомога.

14. Харчові отруєння. Клінічна картина та перша долікарська допомога. Токсикоінфекції, ботулізм.
15. Сорбенти при отруєннях.
16. Гострий гастрит, ентерит, коліт. Симптоми, діагностика та перша долікарська допомога.
17. Гострі отруєння, що викликаються укусами тварин. Клінічна картина та перша долікарська допомога.

Дайте правильну відповідь

1. Патологічний стан, що виникає при надходженні хімічної речовини в організм та проявляється розладами функцій та структур його органів і систем називається:

- A. Гостре отруєння
- B. Харчова токсикоінфекція
- C. Отруєння пестицидами
- D. Отруєння чадним газом
- E. Пологи

2. Гостре отруєння, яке викликане умовно-патогенними бактеріями, здатними продукувати екзотоксини в харчових продуктах називається:

- A. Гостре отруєння
- B. Харчова токсикоінфекція
- C. Отруєння пестицидами
- D. Отруєння чадним газом
- E. Пологи

Оберіть декілька правильних відповідей

1. Укажіть заходи ПДД при харчових отруєннях:

- A. Промити шлунок
- B. Промити шкіру теплим мильним розчином
- C. Прийняти активоване вугілля
- D. Накласти холодні компреси
- E. Транспортувати постраждалого до лікувального закладу

2. Укажіть заходи першої долікарської допомоги при гострих отруєннях алкоголем:

- A. Звільнити порожнину рота від блювотних мас
- B. Промити шлунок через зонд
- C. Дати постраждалому сорбенти
- D. Викликати швидку медичну допомогу
- E. Забезпечити доступ свіжого повітря

3. Укажіть клінічні ознаки коми при отруєнні наркотичними засобами:

- A. Звуження зіниць (міоз)
- B. Гіперемія шкіри
- C. Гіпертонус м'язів
- D. Іноді судоми
- E. порушення координації рухів

4. Оберіть клінічні ознаки отруєнь чадним газом:

- A. Головний біль, відчуття пульсації у висках, запаморочення
- B. Смерть від паралічу дихального центру
- C. М'язова слабкість, зниження сухожильних рефлексів, сонливість
- D. Іноді поява яскраво-червоних плям на шкірі
- E. Атаксія, порушення зору

5. Складіть у правильній послідовності алгоритм ПДД при отруєнні оксидом вуглецю:

- A. Винести постраждалого із місця зараження
- B. Викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги
- C. На голову і груди покласти холодні компреси або міхур з льодом
- D. Дати постраждалому понюхати вату з нашатирним спиртом
- E. Транспортування до лікувального закладу після стабілізації стану пацієнта

6. Назвіть шляхи потрапляння в організм отруйних речовин через ..., оберіть декілька варіантів

- A. шлунково-кишковий тракт
- B. дихальні шляхи
- C. шкіру
- D. слизові оболонки

7. При укусах отруйних змій у постраждалого з'являється:

- A. колота рана великого діаметру
- B. дві невеликі паралельні ранки
- C. сильна кровотеча

Заняття 3. Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають при нещасних випадках

Ціль заняття: формування професійних знань про першу долікарську допомогу при невідкладних станах, що виникають при нещасних випадках.

Запитання для самоконтролю:

1. Основні ознаки термінальних станів.
2. Види зупинки кровообігу.
3. Ознаки біологічної та клінічної смерті
4. Реанімаційні методи.
5. Етапи серцево-легеневої реанімації
6. Штучна вентиляція легенів
7. Непрямий масаж серця.
8. Кровотечі. Причини, класифікація.
9. Зміни в організмі при гострій крововтраті.
10. Клініка кровотеч. Ознаки та характеристика крововтрати.
11. Методи зупинки кровотечі.
12. Невідкладна допомога при кровотечі.
13. Опіки. Класифікація опіків.
14. Клінічна картина термічних опіків.
15. Визначення площі опіків.
16. Опікова хвороба.
17. Перша допомога при термічних опіках.

18. Хімічні опіки. Клінічна картина та невідкладна допомога.
19. Променеві опіки. Класифікація та перша допомога.
20. Обмороження. Класифікація, клінічна картина та невідкладна допомога.
21. Утоплення. Типи утоплення. Клінічна картина та перша долікарська допомога.
22. Переломи. Види, ознаки, невідкладна допомога. Правила накладання шин при переломах.
23. Ускладнення переломів.
24. Десмургія. Основні види перев'язувального матеріалу.
25. Види пов'язок.
26. Правила накладання м'яких бинтових пов'язок.
27. Правила накладання безбінтових пов'язок.
28. Правила накладання твердих пов'язок.

Дайте правильну відповідь

1. Укажіть першу долікарську допомогу при кровотечі з великих артеріальних судин кінцівки:

- A. Накладення джгута на кінцівку вище місця пошкодження
- B. Накладення джгута на кінцівку нижче місця пошкодження
- C. Накладення на рану притискаючої пов'язки
- D. Накладення судинного шва

2. Вкажіть методи тимчасової зупинки артеріальної кровотечі з рани середньої третини передпліччя

- A. Пальцеве притиснення променевої артерії
- B. Накладення кровоспинного джгута нижче місця пошкодження
- C. Максимальне згинання кінцівки в ліктьовому суглобі
- D. Піднесення положення верхньої кінцівки

3. Яка кровотеча зазвичай не супроводжується значною крововтратою?

- A. Артеріальна
- B. Паренхіматозна
- C. Капілярна

D. Венозна

4. Вкажіть, яке положення необхідно надати потерпілому при носовій кровотечі:

- A. Сидячи, закинувши голову назад
- B. Сидячи, нахилив голову вперед
- C. Лежачи на спині
- D. Лежачи на боку

5. Укажіть характерні ознаки легеневої кровотечі:

- A. Блювота кров'ю темно-червоного кольору
- B. Блювота кольору кавової гущі
- C. Дьогтеподібний стул
- D. Відкашлювання пінистої мокроти яскраво-червоного кольору
- E. Відкашлювання червоної крові

6. Вкажіть, на яку ділянку по відношенню до рани накладають кровоспинний джгут:

- A. Безпосередньо на рану
- B. На рану, підклавши під джгут асептичну пов'язку
- C. Проксимальніше від рани якомога ближче до неї
- D. Дистальніше від рани якомога ближче до неї

7. Виберіть заходи першої долікарської допомоги при внутрішній кровотечі:

- A. Накладення джгута
- B. Накладення холоду
- C. Пальцеве притиснення судини
- D. Накладення притискаючої пов'язки
- E. Максимальне згинання кінцівки

8. Укажіть ступінь опіку при наявності у постраждалого гіперемії і пухирів з прозорим вмістом у перший день травми:

- A. I ступеня
- B. II ступеня
- C. IIIA ступеня

- D. ІІІБ ступеня
- E. ІV ступеня

9. Укажіть заходи, які необхідно провести з метою профілактики опікового шоку:

- A. Промити опікову поверхню струменем води
- B. Провести знеболювання і транспортну іммобілізацію
- C. Транспортувати постраждалого до лікувального закладу
- D. Накласти асептичну пов'язку на опікову поверхню

10. Укажіть ступінь опіку при наявності у постраждалого гіперемії у перший день травми:

- A. І ступеня
- B. ІІ ступеня
- C. ІІА ступеня
- D. ІІБ ступеня
- E. ІV ступеня

11. Укажіть заходи, які необхідно провести з метою профілактики вторинного мікробного забруднення при термічних опіках:

- A. Провести проколювання і зняття пухирів
- B. Відірвати частини одягу, які прилипли до місць опіку
- C. Накласти асептичну пов'язку
- D. Накласти шину
- E. Промити струменем холодної води

12. Укажіть характерну ознаку відмороження ІІ ступеня:

- A. Ціаноз тканин
- B. Некроз шкіри
- C. Наявність на шкірі пухирів, заповнених серозною рідиною
- D. Некроз м'яких тканин
- E. Щільний сухий струп

13. Укажіть ступінь опіку при наявності у постраждалого темного струпу (некрозу всіх шарів шкіри) в місці пошкодження:

- A. І ступеня

- В. II ступеня
- С. IIIА ступеня
- Д. IIIБ ступеня
- Е. IV ступеня

14. III ступінь відмороження це –

- А. Омертвіння поверхневих шарів з утворенням пухирців
- В. Поверхнєве ураження шкіри без утворення пухирців
- С. Ураження всіх шарів шкіри і глибше проникаючих тканин
- Д. Омертвіння м'яких тканин і кісток

15. Яку дію слід виконати для перевірки ознак кровообігу:

- А. Підрахувати частоту дихальних рухів
- В. Перевірити пульс на сонній артерії
- С. Виміряти артеріальний тиск
- Д. Висунути вперед нижню щелепу, підвести підборіддя
- Е. Штучне дихання

Оберіть декілька правильних відповідей

1. Найбільш частими причинами розвитку термінальних станів є:

- А. Агонія
- В. Гостра крововтрата
- С. Вплив високих та низьких температур
- Д. Електротравма
- Е. Тяжка гостра інтоксикація

2. Укажіть, на яку ділянку тіла накладається циркулярна пов'язка:

- А. Нижня третина плеча або стегна
- В. Нижня щелепа
- С. Грудна клітка
- Д. Кукса
- Е. Гомілковостопний суглоб

3. Укажіть, на яку ділянку тіла накладається черепаша пов'язка:

- A. Ліктьовий і колінний суглоби
- B. Дрібні суглоби кисті
- C. Грудна клітка
- D. Нижня третина стегна
- E. Волосиста частина голови

4. Укажіть, з якою метою накладається пов'язка Дезо:

- A. Імобілізації нижньої кінцівки
- B. Імобілізації верхньої кінцівки
- C. Закриття ран великого розміру
- D. Імобілізації шийного відділу хребта

5. Укажіть, на яку ділянку тіла накладається пращоподібна пов'язка:

- A. Нижня кінцівка
- B. Ніс
- C. П'ятка
- D. Ключиця
- E. Передпліччя

6. Визначте класифікацію переломів за порушенням цілісності шкіри та слизових оболонок:

- A. Вроджені і набуті
- B. Травматичні та патологічні
- C. Прямі та непрямі
- D. Відкриті та закриті
- E. Метафізарні, епіфізарні та діафізарні

7. Вкажіть, скільки суглобів повинно бути зафіксовано при проведенні транспортної імобілізації при переломі кісток передпліччя

- A. 2 суглоба
- B. 3 суглоба
- C. 1 суглоб
- D. Шина не повинна захоплювати суглоби
- E. 4 суглоба

Заняття 4. Життєдіяльність людини, принципи і проблеми її забезпечення. Ризик, як кількісна оцінка небезпеки

Ціль заняття: формування професійних знань, навичок та вмінь щодо класифікації джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів, загальної оцінки та характеристики небезпек, оцінки ризику небезпек.

Запитання для самоконтролю (див. Додатки 1–3):

1. Дати визначення безпеки.
2. Що таке небезпека?
3. Які є джерела небезпеки?
4. Дати визначення надзвичайної ситуації.
5. Дати визначення катастрофи, аварії, екстремальної надзвичайної ситуації.
6. Які ви знаєте джерела небезпеки?
7. Що таке ризик.
8. Класифікація ризику?
9. Дати характеристику природних джерел небезпеки.
10. Дати характеристику техногенних джерел небезпеки.
11. Дати характеристику соціальних джерел небезпеки.
12. Дати характеристику політичних джерел небезпеки.
13. Дати характеристику природо-соціальних джерел небезпеки.
14. Дати характеристику соціально-техногенних джерел небезпеки.
15. Дати характеристику вражаючого фактора.
16. Дати характеристику шкідливого фактора.
17. Класифікація небезпечних та шкідливих факторів.
18. Які фактори відносяться до фізичних?
19. Які фактори відносяться до хімічних?
20. Які фактори відносяться до біологічних?
21. Які фактори відносяться до психофізіологічних.
22. Дати характеристику потенційно-небезпечних об'єктів, територій.

Заняття 5. Небезпеки, що ведуть до надзвичайних ситуацій, заходи зниження їх наслідків

Ціль заняття: формування професійних знань, навичок та вмінь щодо дій у надзвичайних ситуаціях природного, техногенного, соціального характеру, виховати відповідальність і свідоме ставлення до питань особистої та громадської безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Запитання для самоконтролю:

1. Природні небезпеки.
2. Небезпеки техногенного характеру.
3. Класифікація природних небезпек.
4. Тектонічні стихійні лиха (виверження вулканів, землетруси).
5. Топологічні стихійні лиха (повінь, зсуви, снігові лавини, селі).
6. Метеорологічні стихійні лиха (урагани, тайфуни, смерчі).
7. Пожежі (лісові, степові).
8. Аварії з викидом радіоактивних речовин у навколишнє середовище.
9. Аварії з витоком сильнодіючих отруйних речовин. Аварії на транспорті.
10. Пожежі та вибухи.
11. Соціальна небезпека.
12. Природно-техногенні небезпеки.
13. Природно-соціальні небезпеки (пандемії, епідемії, інфекційні, венеричні захворювання, СНІД, наркоманія тощо).
14. Небезпеки в умовах міста.

Відповідно до класифікації надзвичайних ситуацій природного характеру заповніть таблицю:

НС природного характеру		
Тектонічні	Метеорологічні	Топологічні

Відзначте рекомендації щодо поведінки людини

Рекомендації	Землетрус	Повінь	Снігова лавина	Ураган, буря, пурга	Гроза
Відключити в будинку газ, електрику, ТБ					
Зібрати документи, цінності, ліки					
Взяти з собою запас продуктів, води і теплі речі					
Остерігатися рваних і провислих проводів, пошкоджених газових магістралей					
Негайно покинути будинок і вийти на відкрите місце					
Зайняти найближче безпечне підвищене місце					
Позбутися металевих предметів					
Максимально розширити простір біля обличчя та грудної клітини					
Зруйнувати крижану кірку, яка утворюється від дихання					

Максимально утеплитися					
Ні в якому разі не покидати притулок					
При розгойдуванні будинку або появі тріщин бігти на вулицю або встати у дверному отворі або куті, утвореному капітальними стінами					
Зачинити усі вікна і не наближатися до них					
Надати першу допомогу потерпілим					
Вимкнути мобільний телефон					
Сховатися в підвалі або зайняти внутрішню кімнату чим далі від вікон					

Виберіть правильну відповідь та обґрунтуйте її

а) Ви катаєтесь на лижах в горах. Несподівано під вами починається схід лавини. Ваші дії:

1. Спробуєте обігнати лавину
2. Постараєтесь скинути лижні палиці і попливете в лавині
3. Згорнете убік, щоб відхилитися від лавини

б) Ви провалилися крізь тонкий лід, опинившись в крижаній воді озера. Ваші дії:

1. Вибратися там же, де провалилися
2. Зняти куртку і триматися на плаву
3. Відплисти чимдалі від місця, де впали і спробувати вибратися

в) Ви їдете в машині, в дорозі вас застасє торнадо. Ваші дії:

1. Сховатися під мостом або естакадою
2. Вийти з машини і лягти на землю
3. Відкрити вікна і залишитися в машині

Назвіть антропогенні, техногенні та природні причини виникнення пожеж та вибухів, заповніть схему

Тестові питання до заліку дисципліни
«Перша долікарська допомога з основами БЖД» (І частина) [16]

1. Безпека життєдіяльності вивчає:

1. засоби особистого захисту
2. способи особистого захисту
3. *основи захисту особистості
4. інструменти захисту особистості
5. індивідуальні і колективні засоби захисту

2. Безпека – це:

1. *збалансований стан людини, держави, соціуму
2. незбалансований стан людини, держави, соціуму
3. розбалансований стан людини, держави, соціуму
4. стан людини, яка чекає небезпеку
5. стан людини після виниклої небезпеки

3. Небезпека – це

1. *умова, яка існує в навколишньому середовищі і здатна призвести до небажаного вивільнення енергії і спричинити шкоду, поранення, пошкодження
2. ситуація у навколишньому середовищі, яка постійно існує і призводить до пошкодження людей
3. ситуація або умова, яка існує у навколишньому середовищі але не може призвести до вивільнення енергії і спричинити шкоду людям, тваринам
4. умова або ситуація у навколишньому середовищі, яка вимушена призвести до вивільнення енергії і спричинити шкоду людям
5. спричинення шкоди людям за рахунок вивільнення енергії, яка виникає при стихійному лиху, катастрофі, аварії

4. Безпека життєдіяльності – це

1. *наука, яка вивчає загальні підходи до розробки і реалізації відповідних заходів по створенню і підтримці здорових та безпечних умов життя і діяльності людини.
2. наука, яка вивчає фактори безпеки для запобігання небезпеки.
3. наука, яка вивчає шкідливі і нешкідливі фактори, що впливають на створення здорового способу життя.

4. наука, що вивчає вплив небезпечних факторів на організм людини для створення безпечного життя.
5. наука, яка вивчає і забезпечує безпечне життя людини.

5. Що є нехарактерним для визначення категорії життя?

1. одна із форм існування матерії.
2. здатність до розмноження.
3. можливість пристосуватися до середовища.
4. реакція на подразнення.
5. *наявність системи дихання.

6. Безпека людини прямо пропорційна індексу розвитку країни: чим багатша країна, тим більше захищена людина. Що віднесете ви до другорядного, яке мало вплине на створення безпечних умов життя:

1. питомий об'єм продукції на душу населення.
2. середня тривалість життя людини.
3. освіченість населення.
4. високий рівень заробітку, соціальний захист.
5. *забезпечення транспортом населення.

7. У класифікації небезпек за наслідками не виділяють:

1. загибель.
2. травми.
3. захворювання.
4. зниження працездатності.
5. *інвалідність.

8. Класифікація та систематизація явищ, процесів, що здатні завдавати шкоди для здоров'я людини називається:

1. Ідентифікація небезпек
2. Квантифікація небезпек
3. Номенклатура небезпек
4. *Таксономія небезпек
5. Класиномія небезпек

9. Виявлення типу небезпеки та її характеристик, необхідних для розробки заходів щодо її запобігання та ліквідації наслідків називається:

1. Таксономія небезпек
2. *Ідентифікація небезпек
3. Квантифікація небезпек

4. Типіфікація небезпек
5. Номенклатура небезпек

10. Перелік назв, термінів, явищ, що здатні завдавати шкоди систематизованих за певними ознаками називається:

1. Таксономія небезпек
2. Систематизація небезпек
3. Ідентифікація небезпек
4. Квантифікація небезпек
5. *Номенклатура небезпек

11. Введення кількісних характеристик для оцінки ступеня (рівня) небезпеки називається:

1. *Квантифікація небезпек
2. Таксономія небезпек
3. Номенклатура небезпек
4. Інтегралізація небезпек
5. Ідентифікація небезпек

12. До першої (катастрофічної) категорії небезпек відносять:

1. серйозну травму
2. стійке захворювання
3. *смертельний випадок
4. інвалідність I групи
5. інвалідність, що потребує догляду

13. Прийнятий рівень ризику у світовій практиці становить

1. 10-5.
2. 10-4.
3. *10-6.
4. 10-7.
5. 10-8.

14. Будь-який..... при певних умовах можуть створювати небезпеку для людини чи довкілля (підставити пропущені слова)

1. суб'єкт
2. об'єкт
3. ризик та непевність
4. *суб'єкт, об'єкт, явища, інформація
5. ризик. суб'єкт, об'єкт, явища, інформація

15. Безпека життєдіяльності – це наука про

1. технічні пристрої

2. охорону праці
3. надзвичайні ситуації
4. стихійні лиха
5. *людину

16. Вчення про аналізатори як про сукупність нервово-рецепторних структур, що забезпечують сприйняття зовнішніх подразників, трансформацію їхньої енергії у процес нервового збудження і проведення його в центральну нервову систему створив:

1. І. М. Сеченов
2. *І. П. Павлов
3. К. Бернар
4. А. Вебер
5. Г. Фехнер

17. Шкірний аналізатор складається з відчуттів:

1. тактильних
2. температурних
3. больових
4. рухових
5. *всі відповіді вірні

18. Людині притаманні такі види поведінки:

1. інстинкт, навички
2. реакція на подразнення
3. *інстинкт, навички, свідомо поведінка
4. адекватна, неадекватна
5. реакція на слова, дії

20. Сукупність взаємодіючих утворень периферичної і центральної нервової системи, які здійснюють сприймання та аналіз інформації про явища, що відбуваються як у навколишньому середовищі, так і всередині самого організму – це:

1. рецептори
2. *аналізатори
3. гомеостаз
4. психіка
5. чутливість

21. У сучасній фізіології, враховуючи анатомічну єдність і спільність функцій, розрізняють:

1. шість аналізаторів
2. п'ять аналізаторів
3. *вісім аналізаторів
4. сім аналізаторів
5. десять аналізаторів

22. Здатність мозку відображати об'єктивну дійсність у формі відчуттів, уявлень, думок та інших суб'єктивних образів об'єктивного світу – це:

1. *психіка
2. психічні процеси
3. психічні стани
4. психічні властивості
5. фізіологічні властивості

23. В системі взаємодії людини з об'єктами навколишнього середовища головними або домінуючими при виявленні небезпеки виступають такі аналізатори:

1. вісцеральний, нюховий
2. руховий, смаковий
3. *зоровий, слуховий, шкірний
4. вестибулярний, зоровий
5. шкірний, нюховий, смаковий

24. Короткочасні процеси отримання, переробки інформації та обміну нею – це:

1. психічні властивості
2. психічні стани
3. *психічні процеси
4. поведінка
5. свідомість

25. Дії, вчинки, які успадковуються людиною – це:

1. *інстинктивна поведінка
2. свідомі поведінка
3. поведінка за навичками
4. фізіологічні властивості
5. психологічні властивості

26. Стан внутрішньої динамічної рівноваги природної системи, що підтримується регулярним поновленням основних її структур,

матеріально-енергетичного складу і постійною функціональною саморегуляцією у всіх її ланках – це:

1. нервова система
2. психіка
3. *гомеостаз
4. аналізатори
5. регуляторний апарат

27. Біоритми за частотою чи періодом поділяються на такі групи:

1. малі, середні, великі
2. видатні, значні, не значні
3. *високо-, середньо-, низькочастотні
4. тижневі, місячні, річні
5. ультра радіанні, циркадіанні, інфрадiанні

28. Відображення порівняно тривалих душевних переживань, що впливають на життєдіяльність людини – це:

1. *психічні стани
2. психічні властивості
3. психічні процеси
4. психіка
5. інстинктивна поведінка

29. Найвищий рівень психічного відображення дійсності та взаємодії людини з навколишнім світом, що характеризує її духовну активність у конкретних історичних умовах – це:

1. поведінка за навичками
2. психічні властивості
3. психіка
4. *свідома поведінка
5. інстинктивна поведінка

30. Сукупність структур в організмі, яка об'єднує діяльність усіх органів і систем і забезпечує функціонування організму як єдиного цілого в його постійній взаємодії із зовнішнім середовищем – це:

1. психіка
2. психічні властивості
3. *нервова система
4. гомеостаз
5. аналізатори

31. Емоції бувають:

1. нижчі і вищі
2. позитивні і негативні
3. стенічні і астенічні
4. емоційні реакції та стани
5. *всі відповіді вірні

32. Гострі реакції на стрес перебігають у вигляді панічних реакцій, гніву, агресії, аутоагресії, плачу тощо. Їх тривалість:

1. тривала
2. середня
3. довготривала
4. *короткочасна
5. помірна

33. Здатність людини одночасно концентрувати увагу на декількох об'єктах, що дає можливість виконувати одразу декілька дій – це:

1. концентрація уваги
2. переключення уваги
3. *розподіл уваги
4. стійкість уваги
5. обсяг уваги

34. Вольовими якостями є:

1. дисциплінованість
2. самовладання
3. рішучість
4. наполегливість
5. *всі відповіді вірні

35. Сукупність найбільш стійких психічних рис особистості людини, які виявляються у її вчинках та діях – це:

1. темперамент
2. *характер
3. рішучість
4. воля
5. емоції

36. На розвиток і якість пам'яті впливають:

1. фізичний і психічний стан
2. тренуваність

3. професія
4. вік
5. *всі відповіді вірні

37. За Е. Маслоу існують рівні потреб людини:

1. фізіологічні, безпеки
2. спілкування
3. прихильності, любові та поваги
4. самовираження (реалізації здібностей)
5. *всі відповіді вірні

38. Індивідуальна особливість психіки людини, в основі якої лежить відповідний тип нервової системи – це:

1. характер
2. *темперамент
3. воля
4. впертість
5. емоції

39. Потреби поділяються на:

1. природні, соціальні
2. *біологічні, соціальні, ідеальні
3. прості, складні
4. пасивні, активні
5. конкретні, абстрактні

40. Потреби, які покликані забезпечити індивідуальне та видове існування людини, називаються:

1. *біологічні
2. соціальні
3. ідеальні
4. фізіологічні
5. безумовні

41. Психічна втома характеризується наступним:

1. зниженням сприйняття до подразників
2. зниженням здатності концентрувати увагу запам'ятовувати
3. сповільнення мислення, сенсомоторних функцій
4. змінами в емоційному стані
5. *всі відповіді вірні

42. Захисною реакція організму, яка протікає без істотних «втрат» для нього, тобто з мінімальними витратами – це:

1. *еустрес
2. дистрес
3. монострес
4. фізичний стрес
5. емоційний стрес

43. Фаза, що триває до 1-2 років, надії швидкого відновлення того, що було, ще не реалізовані – це фаза:

1. героїзму
2. «медового місяця»
3. *розчарування
4. відбудови
5. гальмування

44. Найвища форма відображення реальності та свідомої цілеспрямованої діяльності людини, що направлена на опосередкування, абстрактне узагальнене пізнання явищ навколишнього світу, суті цих явищ і зв'язків між явищами – це:

1. *мислення
2. пам'ять
3. увага
4. свідомо поведінка
5. психофізіологічні властивості

45. Бажання належати до певної соціальної групи і посідати в ній певне становище, користуватися прихильністю оточуючих, бути об'єктом їх уваги та любові – це потреби:

1. біологічні
2. *соціальні
3. ідеальні
4. духовні
5. матеріальні

46. Розрізняють наступні види мислення:

1. *наочне, образне, абстрактне
2. швидке, повільне
3. аналітичне, синтезуюче
4. узагальнене, абстрактне
5. конкретне, раптове

47. Розрізняють наступні види стресу:

1. гострий

2. хронічний
3. фізичний
4. емоційний
5. *всі відповіді вірні

48. Спрямованість та зосередженість у свідомості на об'єктах або явищах, що сприяє підвищенню рівня сенсорної, інтелектуальної та рухової активності – це:

1. пам'ять
2. *увага
3. мислення
4. свідомо поведінка
5. інстинктивна поведінка

49. Переживання людиною свого ставлення до того, що вона пізнає, що робить – це:

1. психічні властивості
2. психогенії
3. *емоції
4. стрес
5. сенсомоторні реакції

50. Фактор, дія якого за певних умов призводить до травми або іншого різкого погіршення здоров'я – це:

1. шкідливий фактор
2. *небезпечний фактор
3. негативний фактор
4. травмуючий фактор
5. немає вірної відповіді

51. За природою походження активні негативні фактори поділяються на:

1. фізичні (механічні; термічні; електричні; електромагнітні);
2. хімічні;
3. біологічні;
4. психофізіологічні
5. *всі відповіді вірні

52. ЕМП поділяють на поля:

1. *високої, ультрависокої, надзвичайно високої частоти
2. малої, середньої, високої частоти
3. надзвичайно високої, високої, низької частоти

4. позитивні, негативні
5. шкідливі, небезпечні

53. Фактор, дія якого за певних умов призводить до захворювання та зниження працездатності – це:

1. *шкідливий фактор
2. небезпечний фактор
3. негативний фактор
4. травмуючий фактор
5. немає вірної відповіді

54. Рівень фактора, який при щоденній (крім вихідних днів) праці протягом 8 годин або іншого часу, але не більше 41 години на тиждень, протягом усього трудового стажу не може спричинити захворювань або відхилень у стані здоров'я, що виявляються сучасними методами досліджень, в процесі роботи або у віддалені строки життя даного чи наступних поколінь – це:

1. гранично допустима концентрація
2. *гранично допустимий рівень негативного фактора
3. норма негативного фактора
4. рівень негативного фактора
5. вражаючий фактор

55. Простір, в якому постійно діють або періодично виникають небезпечні і шкідливі виробничі фактори, називають:

1. шкідливою зоною
2. *небезпечною зоною
3. негативною зоною
4. уражаючим фактором
5. травматичною зоною

Список рекомендованої літератури

1. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / Т. Є. Стищенко та ін. Харків : ХНУРЕ, 2018. 336 с.
2. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : підручник / О. Г. Левченко та ін. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 268 с.
3. Екстрена та невідкладна медична допомога : підручник / за ред. М. І. Шведа. Тернопіль : ТДМУ, 2018. 312 с.
4. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с.
5. Золотар О. О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія. Київ : АртЕк, 2018. 446 с.
6. Кудін С. Ф. Інфекційні хвороби, які набули соціального значення : тексти лекцій : навч.-метод. посіб. для студентів і викладачів вищих педагогіч. навч. закладів / за ред. С. Ф. Ку-діна. Чернігів : ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2017. \80 с.
7. Перша долікарська допомога з ознайомчою медичною практикою. Розділи: Рани. Десмургія [Електронний ресурс] : метод. вказівки / Т. М. Щербакова, О. М. Гузенко, І. М. Радаєва, О. М. Рахлицька. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 44 с. 1,1 МБ.
8. Перша долікарська допомога з ознайомчою медичною практикою. Розділ: Отруєння [Електронний ресурс] : метод. посіб. до практичних робіт для студентів ф-ту хімії та фармації другого (магістерського) рівня освіти 226 «Фармація, промислова фармація» / Т. М. Щербакова, О. М. Гузенко, О. М. Рахлицька, Д. В. Снігур. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 95 с. 2,1 МБ.
9. Тарасюк В. С., Матвійчук М. В, Паламар В. В. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги, 4-е вид., випр. Київ : ВСВ «Медицина», 2017. 528 с.
10. Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності : метод. рек. / за заг. ред. С. П. Гвоздій; ОНУ ім. І. І. Мечникова, біол. ф-т, каф. медичних знань та безпеки життєдіяльності. Одеса : Букаєв В. В., 2016. 389 с.
11. Халмурадов Б. Д., Волянський П. Б. Медицина надзвичайних ситуацій : підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 206 с.
12. Березуцький В. В., Адаменко М. І. Небезпечні виробничі ризики та надійність: навчальний посібник / В. В. Березуцький, М. І. Адаменко – Харків. : ФОП Панов А. М., 2016. 385 с.

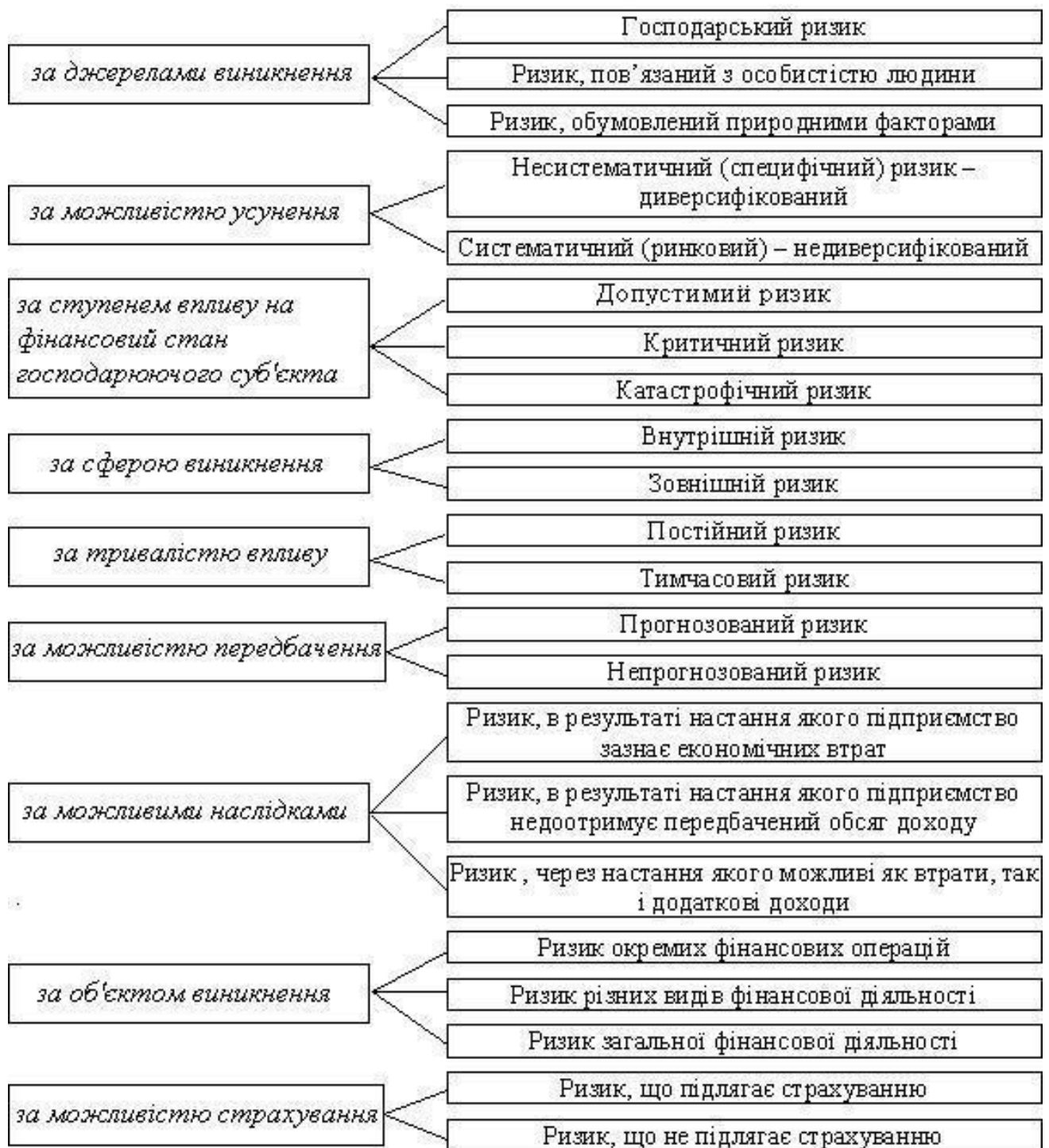

Рис. 1. Класифікація ризиків [15]

Параметри ризику

① НАСЛІДКИ АВАРІЇ

C1 – незначні травми;
C2 – серйозні травми однієї або кількох людей, смерть однієї людини;
C3 – смерть кількох людей;
C4 – катастрофічні наслідки, великі людські жертви

② ЧАСТОТА І ЧАС ПЕРЕБУВАННЯ У НЕБЕЗПЕЧНІЙ ЗОНІ

F1 – від рідкісного до відносно частого;
F2 – часте або постійне

③ МОЖЛИВІСТЬ УНИКНУТИ НЕБЕЗПЕКИ

P1 – можливість при певних обставинах;
P2 – неможливо

④ ІМОВІРНІСТЬ НЕБАЖНОЇ ПОДІЇ

W1 – вкрай низька;
W2 – низька;
W3 – висока

Діаграма ризиків за стандартом ІЕС 61508

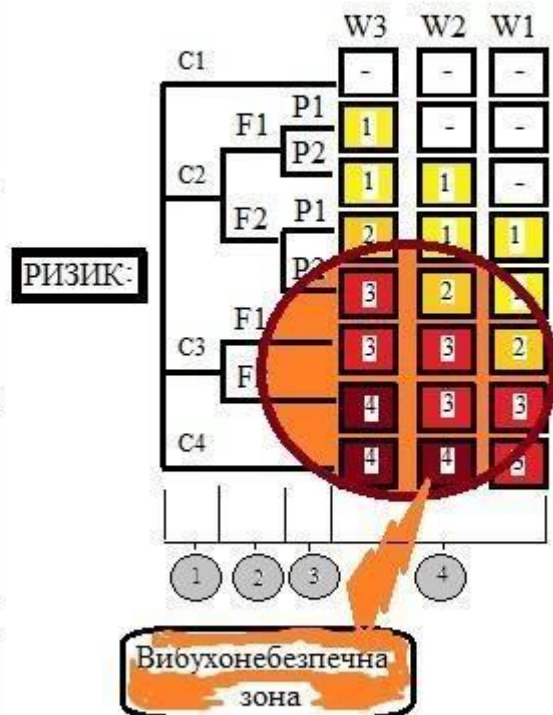

Рис. 2. Діаграма ризиків і рівні допуску стандарту ІЕС 61508 [15]

На відміну від усіх попередніх стандартів безпеки, стандарт ІЕС 61508 передбачає безпосередню участь технологічного персоналу в забезпеченні функцій безпеки.

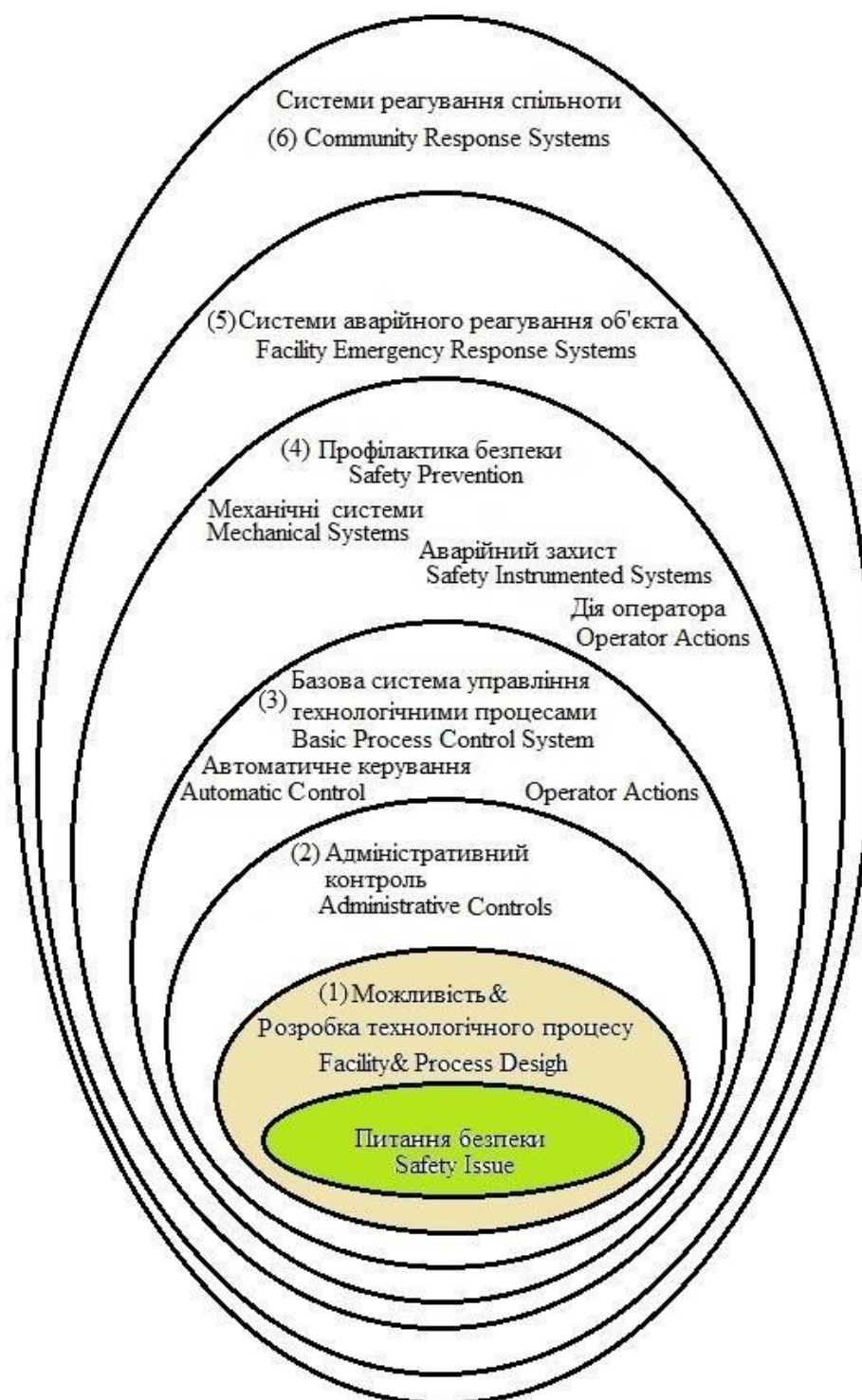

Рис. 3. Рівні контролю та управління на відповідність загальним вимогам безпеки виробництва (людської спільноти) [15]

Навчальне видання

**ПЕРША ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА
З ОСНОВАМИ БЖД**

Частина 1

ПЕРША ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА ПРИ НС

**ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для проведення практичних занять з курсу**

Електронне практичне видання

Укладачі:

**Устянська Ольга Володимирівна
Радасва Ірина Миколаївна**

В авторській редакції

Затвердж. авт. 08.11.2023. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним
забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 1,1 МБ. Зам. № 2696.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12, Україна
Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua